

Prosjekt

Vern vipa

For vern av vipa og de øvrige fuglene i Karmøys
kulturlandskap

Arnt Kvinnesland

Rapport 12-2023

Tittel: Prosjekt Vern Vipa. Rapport 12-2023

Forfatter: Arnt Kvinnesland.

Foto: Arnt Kvinnesland.

Forsidefoto: Vingestrek. Ringmerket vipe på Stava 23.4.23. Den ble merket som unge samme sted 17.6.19 og sett på der i april og mai 2022. Har overvintret i Texel, Nederland hvor den ble observert 4. og 25. januar 2021.

Kilder: De fleste observasjonene som rapporten bygger på, er gjort av medlemmene i Vern vipa: TOL Tove Lindøe, KBS Knut Bendik Storesund, KMS Knut Magne Storesund, AEI Anders Eidhammer. Noen funn er hentet fra artsobservasjoner.no og er oppgitt som (AO). De enkelte observatørene kan søkes opp der. Øvrige informanter er oppgitt med navn, de som mangler navn er gjort av rapportskriver.

Emneord: Vipe, vern, artsmangfold, naturforvaltning, kulturlandskap.

Ferdigstilt: 14.09.23.

Vern vipa bestod i 2023 av følgende: Peder Christiansen (PCH), Anders Eidhammer (AEI), Arnt Kvinnesland (AKV), Sjur Stava (SST), Kjell Magne Storesund (KMS) og Knut Bendik Storesund (KBS).

Vi vil takke alle bønder og grunneiere i Karmøy som har tatt hensyn til vipa og de andre hekkefuglene i åker og eng i 2023. Takk til dere som har kontaktet oss for rådgiving og meddelt oss viktige observasjoner. Også takk til jegere som hjelper til med å holde antall smårovilt nede.

Økonomisk støtte fra: Gassco, Fylkesmannen i Rogaland og Skudenes & Aakra Sparebank. Vi takker for at dere hjelper oss i arbeidet med å ivareta vipa og de andre trua fugleartene i Karmøys jordbrukslandskap.

Kontakt oss: Knut Bendik Storesund 95 777 838 og Kjell Magne Storesund 97 573 183.

Innhold

Innledning	4
Møter og økonomi	5
Mannskap	6
Påvirkningsfaktorer	6
Ankomst	11
Hekketid	12
Observasjoner fra hekkeplassene	12
Bestandstall 2011-23	18
Kart over hekkeplassene i 2023	20
Etter hekketida	21
Merking og gjenfunn	21
Høyere fellingspremie	21
Storspove og rødstilk	22

Oppsummering:

Rundt 140-150 hekkepar i Karmøy kommune per 2023, forteller at vipebestanden ikke er i vekst til tross for årelang innsats fra Vern vipa. Den gode nyheten er likevel at bestanden ikke er i fritt fall, og sammenlignet med andre kystkommuner er antallet ganske høyt. Skal vi ha håp om å redde vipa på lang sikt, må mange av vernetiltakene forsterkes/forbedres.

Sesongen 2023 var spesiell med en rekordartet tørke på forsommeren, men regnet syntes å komme i tide for å hindre sult og ungedød. Flere unger enn i fjor kom utvilsomt på vingene, men vi er som før ikke i stand til å si hvor mange. Dermed er det et åpent spørsmål om bestanden er selvoppholdene på sikt.

Innledning

Årets sesong gir et bilde av en vipepopulasjon som synes å ha stabilisert seg på et betydelig lavere antall enn da vi startet Vern vipa for tolv år siden. Årets tall er litt ned fra i fjor og på linje med det svakeste resultatet fra 2019.

Det foregår ingen ekspansjon geografisk, men en viss flytting fra områder som taper kvalitet ved f eks gjengroing med lyssiv eller omlegging til ekstensiv grasproduksjon som ikke ivaretar vipes behov for åkermark/gjenlegg hvor ungene kan vokse opp i oversiktlige miljøer med lett mattilgang. Flytting fra områder med fallende appell, foregår som regel til «gamle» hekkeområder som fortsatt er optimale, det betyr en sentralisering av vipebestanden til færre hekkeområder enn tidligere.

Områdene som har flest vipere per 2023 er de «grønneste» delene av kommunen, der hvor det foregår grasproduksjon på store arealer sett i Karmøy-målestokk, slik som på Ferkingstad og på Stange. Slike områder er dessverre i stor grad «feller» for vipene. Biotopene ser lovende ut i vipeøyne når de ankommer om våren. Men snart er veksten på graslet så voldsom at reir med egg eller unger nærmest drukner. Om det i tillegg ikke finnes brakkområder i nærheten, er dette en svært ugunstig situasjon – og når så maskinene kommer rullende for innhøstning på verst tenkelig tidspunkt tidlig i juni, vil hekkingen for mange av vipeparene være en fiasko.

Selv om beitemarkene ikke huser så store antall hekkende vipere som de fulldyrka arealene, gir disse likevel forholdsvis flere unger på vingene. Eksempler er Heggheim på Sør-Karmøy og Hauskje/Håland på Torvastad.

Det er ingen tvil om at rødreven – som tidlige bevist ved hjelp av vilkameraer – er en bremse på en mulig vekst i vipebestanden. Men det synes ikke å være vilje til å gjøre noe med problemet verken gjennom kommunale eller nasjonale programmer for naturforvaltning. En viss skuddpremie gis fra kommunen, men det er langt fra nok til å trigge jegere til revejakt.

Om ungeproduksjonen for tida er stor nok til å holde bestanden oppe framover, er svært usikkert. Det er, selv med våre beste intensjoner, nærmest umulig å følge ungekullene fra klekking til flygedyktig alder. Hvor stor svinnet/dødeligheten er underveis er vi ikke i stand til å finne ut, delvis fordi ungene «forsviner» i voksende og tettere vegetasjon utover i sesongen. Og fordi unger og foreldre kan flytte på seg over ganske lange avstander.

Antall ungfugler som rastet i flokker rundt om etter hekketida, var flere enn i fjor, så vi kan håpe på at sesongen 2023 var ganske god med hensyn til hvor mange unger som vokste opp. Ungfugler og voksne forsvant imidlertid fra Karmøy i løpet av august og allerede fra slutten av måneden var vipa en av Karmøys sjeldneste vadefugler. Det ble ikke gjort en eneste observasjon i perioden 25.8-11.9.

Vi hadde gode intensjoner om å få kartlagt hekkebestandene av rødstilk og storspove denne sesongen, men jobben ble bare så vidt påbegynt. Vi håper å kunne forsterke innsatsen til neste år.

Møter og økonomi

Sted: Tunvegen 4, Torvastad.

Tid: 30.01.2023 kl. 20.00-22.00

Til stede:

Knut Bendik Storesund

Sjur Stava

Arnt Kvinnesland

Kjell Magne Storesund

Peder Christiansen, referent

Forfall: Anders Eidhammer

Møtereferat Vern vipa

Saker:

1. Vi må i avtalene med bønder et beløp for kompensasjon, og at de etter 1. juli sender faktura til Karmøy kommune. Fakturaen må vise mva. f.eks. hvis avtalt sum er kr 4000, skal fakturaen inneholde kr 4000 + mva. 1000, totalsum 5000 kr.

Sendes enten som EHF faktura merket «pch01», eller på epost til

pch01@karmoy.kommune.no, eller papir til Karmøy kommune v/naturforvalter, Pb 167, 4250 Kopervik.

Som «vare eller tjeneste» kan stå «Kompensasjon for vipevennlig drift». Vedlagt er kopi av en faktura fra 2022.

2. Økonomi
BioDiv har 58 950 kr igjen på konto pr 31.12.2022.

Kommunen har søkt om 61 000 fra miljødirektoratet. Søknaden er vedlagt dette referatet.

Det er søkt midler fra Skudenes og Aakra Sparebank 3 000 og Gassco 25 000?

3. Arnt gikk igjennom vipesesongen 2022. Ca. 300 voksne, mot ca. 400 når vi startet i 2011. Vi ønsker mer kontakt med bøndene på Håvik: Rune Heimtun, Jan Magnus Hillesland, Jan Thorvald Romsloe
4. Tjeld, sanglerke, storspove, rødstilk, enkeltbekkasin må registreres når vi registrerer vipe.
5. Forslag om at man får betalt for kartlegging av vipehekkinger. Dette tar mye tid, og vanskelig å få til på en god måte for småbarnsforeldre. Ved å gi litt i betaling kan personer ta seg fri for å kartlegge. Vi prøver i 2023 hvordan dette går, og setter pris på 200 kr pr time. Maks 10 000 pr pers pr sesong.
6. I 2022 betalte Karmøy kommune for rapporten laget i 2021, mens BioDiv betalte for 2022 rapporten. Det er ønske om at Karmøy kommune utbetaler midlene for rapport.

7. Til neste møte ønsker vi gjennomgang på store kart de ulike områdene, slik at alle er 100% sikker på hvor de ulike lokalitetene er. Det er også ønske om en gjennomgang av registrering i Artsobservasjoner. Peder skriver ut et stort kart over Torvastad i A1-format til neste møte.
8. Neste møte er på aktivitetshuset den 29. mars kl. 20.

Nytt møte på Bøtoppen 30.3: Hovedtema ble ansvarsfordeling av vipeområdene.

Mannskap

Følgende personer har utgjort Vern vipa i 2023:

Peder Christiansen	97156935	pch01@karmoy.kommune.no
Anders Eidhammer		
Arnt Kvinnesland	46833022	arntk@online.no
Sjur Stava		sjurstava@gmail.com
Kjell Magne Storesund	97573183	evilcaprino@hotmail.com
Knut Bendik Storesund	95777838	knutbstoresund@gmail.com

Påvirkningsfaktorer

Reirmarkering

Dette vipereiret market tidlig i april, fikk gardbrukeren til å styre unna da han bearbeidet jorda/åkeren en ukes tid senere. 3.5 hadde eggene klekket og små unger sprang omkring. Det var nå kommet to nye reir med 4 egg i åkeren – de ble også pinnesatt. Enda et reir funnet 7.5.

Trefelling

Det ble ikke foretatt ny trefelling i 2023, men vi ser gode resultater fra tidligere arbeid, særlig sør for Osnes hvor vipene hadde en god sesong.

Jordbruket

Det er minst to livsfarlige perioder for vipene på bøndenes jorder: jordbearbeiding og gjødsling under eggleggingstida om våren – og slåttentidlig på sommeren. Når «traktoreggene» legges må vipene vike. Ikke bare vipeunger går tapt, men også rødstilk, storspove og tjeld lever farlig i de mest mekaniserte jordbruksområdene i Karmøy. Diss engene kan betraktes som dødsmarker – i alle fall når det ikke finnes «friområder» i nærheten, det vil si beiter, åpne åkrer eller brakka arealer som voksne og unger kan flykte til.

Livsfarlige dager for viper og andre fugler med unger som skjuler seg i gresset når disse svære maskinene ruller over engene i stor fart. Ferkingstad-Stava 11.6.23.

En sjekk av de slåtte engene på Ferkingstad-Stava som hadde hekking av viper i vår og trolig unger i gresset under slåttent, var tomme 13.6. Verken voksne eller ungviper var å se noe sted på engene etter slåttent.

Engene for grasproduksjon stod for halvparten av alle vipehekkingene i Karmøy i 2023. Resten holdt til på beitemark, brakkmark og myr. Det er forbausende og skremmende at etter slåttent og høyballproduksjonen ble det (per 19.6) ikke sett en eneste vipe på jordene, verken voksne eller unger/ungfugler. Hvor ble det av de som var der? De ble ikke gjenfunnet andre steder heller.

Hvis det var et generelt fenomen med så ekstremt tidlig borttrekk fra hekkeplassene i år, burde også vipene i andre habitattyper ha forsvunnet. Det gjorde de ikke. Både voksne og unger var fortsatt å observere på f eks beiteområdene som på Heggheim, Håvik og Osnes.

Før hekkeplass for mange våtmarksfugler i Stampemyr, Stange. Nå er gravemaskinene snart ferdige og myra er for alltid borte. Til tross for snakk om viktigheten av myrvern og alvorsord om den pågående naturkrisen, er det ingen naturforvaltningsorganer verken lokalt eller høyere oppe som kan hindre slike naturødeleggelser. 24.6.23.

Tap av leveområder og forringede natursystemer er en åpenbar årsak til reduksjon i bestander av våtmarksfugler som vipe, rødstilk og storspove. Alle rødlistet sammen med rekke andre våtmarksfugler. rødlistet. Myr og våtmark er ikke bare viktige som hekkeplasser, men mye av næringen hentes også her også for andre arter, for her er den biologiske produksjonen av bl.a. insekter stor, noe som tiltrekker seg mange fugler.

To eksempler på gode hekkeplasser for vipe for bare få år siden, da var her frodige beitemarker med gras, men på kort tid er markene lukket med lyssiv. Bildet til venstre er fra «Trekantjordet» sør for Ådland skole, det andre fra Meland. Prosessen med slik gjengroing er i ferd med å rasere mange tidligere vipehabitater.

Predatorer

Rapport etter rapport har nevnt hvor skadelig mink, mår og rev har vært – og ennå er – for Karmøys hekkefugler. Men hva blir gjort? Finnes det incentiver for å jakte mår? Når ble fellingspremien på rev og mink satt opp sist? Stavanger kommune innførte våren 2023 en premie på 1000,- kr per mink – da mener de alvor med å få bestanden ned på et minimum. På Karmøy kommune sine nettsider finnes det kun en utdatert tekst om mink- og revejakt.

Havørn

Til venstre: Havørn 3k, ringmerket i Førdesfjorden som unge 4.6.21. Fotografert på Blikshavn 31.3.23. Til høyre: Adult havørn jakter fugl i Heiavatn-reservatet. Trolig er den innom her ofte – og sørger blant annet for at hettemåkene ikke tør etablere koloni mer. 16.6.23.

- 13.4 Havørn satt «vakt» på klippe ved hekkeplassen til vipene på Kvilhaug.
- 19.6 Adult havørn jaktet ivrig på fugl i og ved Heiavatnet.

Hubro

- 11.6 Reir med 3 unger i kort avstand til vipeområdet på Sandhåland-Kvilhaug. Reir med 2 unger i kort avstand til vipeområdet på Heggheim.

Hønsehauk

- 10.4 En jaktet over myrene vest i Heiavatnet og jaget vipene der på vingene.

Mår

- 5.5 Mårskitt midt i det tidligere hekkeområdet for viper ved Killingtjørn. Området er nå ikke bare tomt for viper, men synes å være nærmest livløst med tanke på alle hekkefugler.

Rødrev

- 22.3 Heldigvis er det noen som tar initiativ til revejakt. Thorleif Thorsen og noen kompisser skjøt nylig to rever i Ådlandsmarka, i området Rossafjellet-Herbergstemmen. Dette vil trolig komme vipene på trekantjorden sør for Ådland skole til gode. De dårlige hekkeresultatene fra dette området de siste årene, kan skyldes at det har vært rev på ferde.
- 30.5 Fersk reveskitt på sauebeite ved Dalstreveien. Dale. Det har lenge vært kjent at området har huset rev og kan nok forklare at det på det potensielt gode området for vipe, f eks på strandenga innenfor Dalsvågen, verken hekker vipe eller andre vadefugler.

Ukjent predator

6.4 1 vipe tatt av rovfugl midt på hekkeplassen, Sørbø, Velde.

13.6 Vipeområdet ved Hoptjern/Ferkingstad var nesten tomt, ei vipe næringssøkende, ingen varslings. Fiskemåkekolonien som fram til i fjor bestod av rundt 30 par og hadde mange også i vår, bestod nå kun av 4 individer. Det er ingen tvil om at rovdyr har hatt noen gode uker i området – og nærmest tømt det fuglerike området sørøst for Hoptjern. Dette var Karmøys nest siste større fiskemåkekoloni med unntak av noen gjenværende kolonier bak gjerder på industriområder og på tak. Enn så lenge holder en koloni til på Litle Sandholmen, Åkrasanden. Utviklingen for fiskemåken er minst like trist som for vipa.

Diverse forstyrrelser

13.4: Mange bønder sprøyter nå engene med naturgjødsel til fare for rugende vipere. Av 15 vipere på Nes, ble ingen sett rugende i enga i dag – kort tid etter massiv traktorkjøring og gjødsling. Også pløying av fjorårsåkrer er i gang nå. På Stava var to vipepar reirløse i dag.

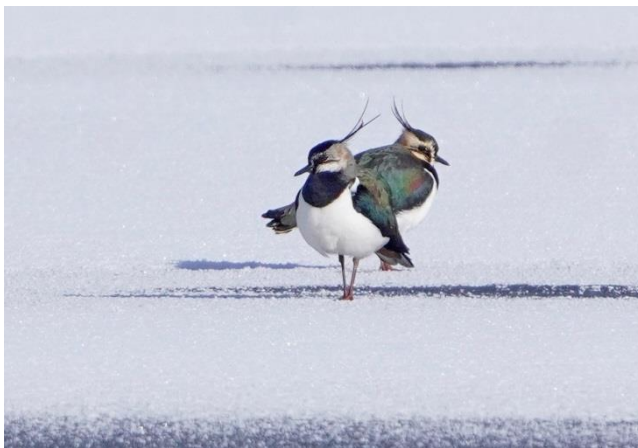
13.4 To vipere funnet døde nær reir på hekkeplassen på Lurane, Ferkingstad. Ingen sikre tegn til hva som hadde skjedd med de to. 10.5 Enda en vipe funnet død på Lurane uten tegn til skader.

13.4 Gjengroing med lyssiv et stadig tiltagende problem. På de mange vipeteigene på Hemnes var det nå ingen vipere til stede der hvor det for få år siden var åpen beitemark, men nå tettpakket med siv og ikke brukbart for vipehekkning mer. Det samme har skjedd f.eks. på Ådland, Meland og Myrvang sør.

Værforhold

Mars-april

Ikke mange dagene etter de første vipes ankomst, kom vinteren med snø og frost. Kuldeperioden ble såpass langvarig, at det kanskje vil påvirke hekketida negativt.

To av fem vipere som rastet på isen sør på Hilleslandsvatnet 9.3.23.

14.3: Fortsatt vinterlige forhold, men temperaturen gikk opp i +5 midt på dagen. Likevel ikke noe rush av nye vipere i ankomst. 8 individer på Kvilhaug og ca. 30 på Storsand. Værskifte satte inn fra medio mars med lavtrykk i kø fra vest og slutt på nattefrost, 7-9 grader på dagtid. Per 19.3 er det likevel relativt få vipere ankommet. 20-24.3: Mange vipere ankommer og

alle de mest ettertrakta hekkeklassene blir inntatt i løpet av disse dagene. Lavtrykkspassasjer med 4-9 grader natt/dag. Resten av mars: 0-5 grader, dager med snøbyger, men stort sett grønt. I løpet av første halvdel av april ble det gradvis mildere og nattefrosten slapp taket, men temperaturen slet likevel med å komme opp i 10 grader på dagtid.

Fra midten av april kom ei uke med nærmest sommerdager med skyfri himmel og opp mot 18 grader. Heretter nordvest kuling og kjølig igjen fra 24.4 og ut måneden til og med 3.5.

Mai-juni

Regnværsdager fra 7.5 er bra for vipene og ungene som nå begynner å springe rundt. Det ble en kjølig og fuktig mai, helt ok for vipene og for den nye generasjonen. Ikke minst har nettene vært kalde med 6-8 grader. Den vedvarende nordavinden med dagtemperaturer på 10-12 grader og mange dager uten sol, kan ha medført lite insekter, og at dette er skyld i at få unger nå ser ut til å vokse opp. Det er nå per 7.6 et par uker siden det sist regnet. Det betyr at det begynner å bli svært tørt på mange av stedene der vipeunger vokser opp. Tørken kan medføre problemer for ungene med å finne mat. Per 14.6 har det ikke kommet en regndråpe i juni.

Ankomst

Februar-mars

Det var flere seinhøst-viper på Karmøy i 2022 enn det har vært på lenge. Siste store flokken ble 40 individer så seint som 26.11 (AO). De aller siste ble 2 individer 22.12. Begge observasjonene fra Langåker. Heretter ble det vippetomt fram til de første vårtrekkerne innfant seg.

Til tross for en ekstra mild start på året, ble det ingen spesiell tidlig vårankomst. Første observasjon ble en enslig vipe på Kvilhaug 23.2 (AKV). Neste funn ble 4 viper samme sted 26.2 (AO) og 7 på markene ved Tarevika 1.3. Samme dag 1 i Bøvika (AO) og 4 på Hillesland (AO). Største flokk til nå: 17 Stava 4.3 på fjorårs potetåker. 25+ individer på åker, Storsand 6.3 og 3 rastende på Sæbø 8.3 (SST). 5 hvilende på isen Hilleslandsvatnet sør 9.3. Storsand minst 31 ind.

13 ind. rastet i Bøvika 17.3 og 8 ved Bøvatnet 18.3. Per 18.3 er hekkeklassene på langt nær fylt opp.

Det mest bemerkelsesverdige til nå i år, er mangelen på større ankomstflokker (100+ individer) og nesten ingen flokker passerende på direkte trekk.

21.3: Stor oppgang i antall viper på kort tid, de fleste hekkeklassene har nå viper på plass, om ikke i fullt antall. Flokk på vel **40** viper på Taravik-markene, og over 30 i Storsand-området. 23.3: Årets største ankomstflokk: Ca. **80 individer** på Taravik-markene. 24.3: **44 viper** på Kvilhaug og **41** på Taravika. 30 på skjær, Sørbo (SST) og 14 på skjæret ved Sørboeneset 25.3, i tillegg til to på land. 28.3: 32 viper rastet Kvilhaug. 29.3: Flokk 25 overflygende Sæbø (SST). 31.3: 20 næringsøkende på Engøy. 3.4: 44 viper på Kvilhaug. 11 på Sæbø-skjær 3.4.

Kurtisepraksis Stangemyrane sør 24.3.23.

Hekketid

Observasjoner fra hekkeplassene

Start for egglegging: Reir med 1 egg ved Hoptjern 4.4. Mange legger egg i løpet av de neste ti dagene. De første ungekullene observert på Heggheim, Storsand, Stange og Lurane 10.5. I de siste dagene av mai ligger det ennå vipere på egg, f eks to par på Meland og to på Storsand, 29.5; begge på åkerjord. Dette er trolig omlegginger. Ellers er det nå unger på alle undersøkte hekkeområder, men tapet i løpet av ungenes første levedager har nok vært betydelig også i år. Få reir med egg er beviselig røvet/forlatt, så det store tapet skjer også i år når ungene begynner å løpe rundt. Eksempel fra Lurane, Ferkingstad: her var det til sammen 11 reir med egg og kun ett reir ble predatert – knuste egg i reiret, ett helt tilbake. 30.5 var det kun tre par vipere som varslet unger i området og kun 1 unge ble sett, I tillegg et omlagt kull med 4 egg. Så 7 par av 10 mistet alle ungene før de var ca. 10 dager gamle. Et tilsvarende ungetap har tilsynelatende skjedd på alle hekkeplassene, noe som tyder på at det er en felles faktor som er avgjørende. Vi kan nok ikke skylde hele tapet på katter og kråker eller andre predatorer. Mye tyder på at våren har vært fattig på insekter og at det rett og slett er matmangel som ligger bak det store ungetapet. De voksne vipene som haler opp store meitemarker fra den fuktige jorda, har derimot ikke hatt problemer med å fylle magene.

I løpet av de første ti-tolv dagene av juni foregikk årets første slått – dvs. på verst tenkelig tidspunkt for vipene som nok har mange unger gjemt i gresset på mange av stedene. Når store unger drepes, er det så langt i sesongen at de voksne ikke har kjangse til å legge nytt kull. Det kjøres med store, maskiner over engene i stor fart og ikke noe sted synes en å ha tatt hensyn til vipene f eks med å ha startet fra midten, eller latt det stå igjen litt kantgress. Den beste naturtypen som vipene nå har en viss mulighet for å lykkes med hekkingen i, er i beitelandskap der kyr og/eller sauer holder gresset lavt gjennom hele ungenes oppvekst. Bøndernes slåtteenger er rett og slett vipefeller som om våren lokker vipene til hekking, men som i juni slår ungene deres i hjel,

SKJÆRGÅRDEN

- 11.5 1 med engstelig adferd Føynå (KMS).
- 5.6 3 ad. engstelige, indikasjon på hekking Føynå (AO).
- 15.6 1 hekkepar på Ryvingen vest av Åkrehamn (KSK).

HAUSKJE-HÅLAND

- 24.3 6 viper i hekkemodus Osnes/Hauskje
- 29.3 Håland 12 (TLI)
- 29.4 Hauskje sør: 8 viper med indikasjon på hekking. 1 reir med 3 egg, (TOL/AEI).
Hauskje nord: I alt 10 viper i området, hvorav 4 rugende (AEI).
- 19.5 12 viper på hekkeplassen Osnes/Hauskje.

GRØNINGÅ-PRESTAGÅRDEN

- 12.4 Prestegården øst: 3 reir med 4 egg. Fortsatt intakte ved kontroll 1.5 (KMS).
- 12.4 Prestegården vest: 3 reir med egg (1x4, 1x3, 1x1). Reiret med 1 egg var tomt 1.5, de øvrige ok. (KMS).
- 11.5 Prestegården øst: 7 viper varslende, to funn av ungekull (2 og 4 unger), KMS.
- 11.5 Prestegården vest: 8 varslende viper. Klekking hadde skjedd i reir funnet før, men ett med 2 egg (KMS).

STANGEMYRANE - ØVRE HAUGE

- 17.3 2 Stangemyrane sør.
- 24.3 4 Stangemyrane sør. Kurtisefoto.
- 12.4 Stangemyrane sør: I alt 14 individer i området. 4 reir funnet, alle med 4 egg (TOL).
- 14.4 Stangemyrane nord: 1 reir med 4 egg i myr (KMS).
- 30.4 Stangemyrane sør: 6 reir med egg pluss 2 reir unger/ i klekking (TOL).
- 10.5 Ungekull på 3 påpasset av mor.

En av de tre ungene håper på å få litt tid med oppvarming hos mor – på en dag med mye regn. Stampemyr, 10.5.23. Etter en måned ble enda slått, og det er bare å håpe at ungene kom seg opp og bort, for ingen ble sett på de slåtte flatene 10.6.

ØVRABØ-NEDRE HAUGE

- 16.4 4 med tilhold Øvrabø, men kun ett reirfunn (TLI).
- 28.4 Reir med 4 egg Hauge vest (TOL).
- 13.5 4 reir med unger, trolig flere. 14 viper i lufta, Hauge vest (TOL),
- 15.5 1 engstelig Landanes (AO).

GUNNARSHAUG

- 29.3 43 viper i hekkeområdet (TOL)
- 7.4 14 sang/spill (TOL) på Gunnarshaug.
- 16.4 8 ind. i hekkeområdet, 2 reir med 4 egg i hvert (TOL).

BØVATNET-BØ-NORDBØ

- 18.3 8 rastet i vannkanten, Bøvatnet.
- 24.3 1 i vannkanten.
- 2.4 4 viper med tilhold ved Bøvatnet (AO).
- 19.4 1 rugende ved Bøvatnet (KMS)
- 27.4 6 ind sang/spill Bøvatnet (TIL).
- 3.5 Et par i nord og et par i vest, Bøvatnet.
- 11.5 4 ind. med tilhold ved vatnet (TOL).

LANDE-UTVIK (REHAUGANE)-SKEIE

- 17.3 1 Lande.
- 16.4 8 ind. sang/spill Skeie. Ett reir med 4 egg 26.4 (TOL).
- 20.4 8 ind. i området Rehaugane, ingen reirfunn (TOL).
- 11.5 8 ind. varslende, Skeie (TOL). 3 unger sett 1.6.

KONGSHEIÅ-SLETTHEI-HELGANES-KALSTØ

- 12.4 3 på Sletthei.
- 16.4 12 sang/spill Sletthei.
- 4.5 1 på flyplassområdet, Helganes (AO).
- 14.5 5 paring/kurtise Sletthei (TOL).
- 1.6 7 ad. og 7 store unger på åker, Sletthei (TOL).

NORHEIM

- 30.3 8 viper sang/spill (TOL)
- 2.4 14 på hekkeplass sør for Oasen (TOL).
- 14.4 10 sang/spill (TOL).
- 27.4 5 reir med 4 egg i hvert. Trolig flere reir. (TOL).

SØRBØ (Velde)

- 2.4 7 viper på skjæret.
- 6.4 10 viper på land/skjæret i alt. 1 ribbet, trolig tatt av vandrefalk eller hønsehauk.
- 15.4 10 viper i hekkeområdet.
- 26.4 6 viper på hekkeplassen.
- 2.5 10 viper på hekkeplassen, flere sterkt varslende – unger.
- 11.5 14 viper på hekkeplassen, mye varsling.
- 14.5 14 viper i lufta, varslende (TOL).
- 31.5 10 viper til stede. Mye varsling.
- 10.6 8 viper i hekkeområdet. Varsling antydde unger.

HÅVIK (Myrvang)-MELAND

- 17.3 En hann på hekkeplass Meland
- 21.3 13 viper i Håvik/Myrvang-området.
- 23.3 7 viper på Meland, 5 Myrvang
- 29.3 1 vipe i myra i vest, 4 Myrvang sør, 6 Myrvang N, 11 rastet ved sjøen, 4 Meland.
- 31.3 19 ind i området.
- 2.4 6 Meland nord og 6 Meland sør mot tunnelen.
- 7.4 12 i alt Myrvang/Håvik, 8 Meland.
- 15.4 Myrvang: 2 i myra i vest, 3 par i sør, 3 par i nord, 1 par ved vågen, totalt 8 par. Meland: 4 par. Totalt i området Meland-Myrvang: 24 viper.

- 22.4 Myrvang totalt 18 viper, Meland 7. I alt 25 viper (hvorav 3 sett rugende).
- 11.5 Unger på kubeitet, som har de fleste hekkeparene i år. 6 viper på Meland, men ingen sett rugende eller med unger. Vanskelig å si hva som har gått galt her.
- 26.5 4 par med pull på kubeitene i nord, 1 i myra i vest, ingen i sør.

NAUTAVATNET

- 28.4 4 sang/spill sør for vatnet (K. S. Kvalavåg)

HEIAVATNET (MYRENE I VEST) - NORDVATN

- 21.3 1 vipe rastet i vannkanten i vest.
- 10.4 4 viper Heiavatnet vest. Hønsehauk jaktet der.
- 2.5 1 syngende og 1 sans med reir i vest. 1-2 par.
- 21.5 1 engstelig ved Nordvatnet (AO).

TJØSVOLLVATNET-KILLINGTJØRN

- 3.4 3 på skjæret sør i Tjøsvollvatnet.
- 5.5 Ingen viper i området Tjøsvollvatnet-Killingtjørn.

MEHAUG-ÅDLAND-FAGERLAND-ØVRE LIKNES

- 21.3 4 viper på trekanten, 1 vipe på åkeren i vest.
- 3.4 Ingen viper på trekanten (for mye lyssiv?), 2 i S/V.
- 10.4 Kun to viper, hvorav den ene ruget – på trekanten.
- 17.4 To par ved bommen vest, Liknes (G. Stava).
- 10.5 Kun to enkeltviper Liknes ved bommen vest.
- 15.5 Et par med reir på åker Medhaug øst (OKB). Unge sett 25.5 (AO).

FAGERLAND MOT HERBERGSTEMMEN (brannfelt med sauebeiting)

- 13.5 Ingen viper i området (J. Simonsen).

STAVA -NEDRE LIKNES (Storsand/Ånå- Stavgarden -Nedre Liknes)

- 18.3 Storsandområdet den mest aktive hekkeplassen til nå med 8 ind, sang/spill.
- 28.3 Storsandområdet trolig fulltallig, ca. 30 hekkeviper i området.
- 11.4 6 ind sang/spill nord for Bønasand (AO).
- 12.4 30 ind. Storsandområdet.
- 17.4 Kyststien: 2 par øst for Stavasanden (ei rugende), 6 viper hvorav 2 sett rugende nord for Gerpavika. Totalt 5 par.

TARAVIKMARKENE-FERKINGSTAD- LURANE-STOL

- 18.3 4 ind sang/spill på Taravikmarkene.
- 29.3 8 viper på Lurane.
- 3.4 15 viper spredt utover hekkeområdet på Lurane, kun 3 Taravikmarkene.
- 12.4 5 ind Taravikmarkene (AO).
- 13.4 5 hekkepar (rugende) på Lurane.
- 17.4 9 reir, alle med 4 egg, Lurane. Siden funnet et reir til.
- 22.4 Taravikmarkene: 5 viper sang/spill. Ingen hekking (pga. omfattende jordbruksaktiviteter).
- 1.5 2 i vika og 2 på markene, Taravika (AO).
- 7.5 5 på Taravikmarkene (AO).
- 30.5 På det meste var det på Lurane 11 reir med egg, men per 30.5 er det bare 3 par igjen som varsler unger eller reir med egg.
- 27.6 3 unger i Taravika (AO).

TARAVIKA NORD (sjølangs) -NES- HOPTJERN

- 18.3 2 ind Nessjøen N.
- 21.3 6 ind på Nes, 4 Nessjøen N.
- 29.3 10+ vipere ved Hoptjern.
- 3.4 10 vipere på Nes, ingen Nessjøen N.
- 13.4 13 vipere på Nes. Den grønneste enga var nysprøytet/gjødslet og ingen vipere ruget her.
- 28.4 8 vipere Nessjøen (AO).
- 13.5 Kun 6 vipere sett på Nes/Nessjøen, ingen rugende eller med unger.
- 13.5 8 vipere sør for Hoptjørn, to fra ulike revirer varslet unger, to hanner sang.
- 30.5 5 vipere på sauebeitene Nes, faktisk ingen tegn til hekking.

SØRE LANGÅKER

- 3.4 1 par i sør, 1 par i nord.
- 26.4 Ingen vipere sett.
- 10.5 Et par med kurtise i nypløyd åker.

HEMNES-KVILHAUG

- 11.3: Første syngende parett i år: 2 Hemnes, øst for veien.
- 18.3 3 rastende på markene Kvilhaug.
- 21.3 Fortsatt kun 3 vipere til stede.
- 3.4 Flokk 44 sammen med 18 nordlig heilo, så trolig trekkflokk.
- 10.4 21 på markene Hemnes/Kvilhaug. Kan være hekkebestanden i området.
- 13.4 15 vipere på Sveinsvold-enga, ingen mot sør på Hemnes. Områdene ødelagt av tette lyssivbestander.
- 21.4 10 vipere på Sveinsvold-enga.
- 4.5 1 syngende Kvilhaug øst.

HAGA-SANDHÅLAND

- 2.4 2 sang Hølpevika, Haga (AO).
- 21.5 1 med indikasjon på hekking, Sandhåland (AO).

ROTAMYR-MJØLHUS-SANDVE

- 21.3 Ennå ingen vipere sett her.
- 8.4 2 ind. Mjøthus (AO)
- 13.4 5 ind. Mjøthus (AO).
- 21.4 1 vipe på hekkeplassen på Mjøthus.
- 27.4 Ingen vipere Mjøthus-Sandve, 1 par Rotamyre.
- 15.5 Rotamyreparet med unger (OKB), ett par Mjøthus, men ingen hekking.

SANDVESTEMMEN-HAGABRÅTET

- 30.4 3 i lufta og 1 på bakken (J. Simonsen)

HILLESLAND-KVITAMYR-HEGGHEIM

- 17.3 4 på eng Hillesland
- 18.3 1 sang Heggheim øst, 1 satt vest for veien. Ingen på Hillesland.
- 21.3 6 vipere sang/spill Heggheim øst, 1 kurtiserende par vest for veien.
- 3.4 3 par i øst, 3 par i vest. På ettermiddagen 7 i vannkanten Hilleslandsvatnet.
- 4.4 1 par ved Kvitamyre.
- 13.4 Heggheim: 8 vipere vest for veien, 6 i øst.
- 25.4 1 sy SV ende Hilleslandsvatnet.
- 27.4 1-2 par Heggheim øst, 2 rugende i vest, maks. 3 par der. 1 par ved Kvitamyre.
- 11.5 Minst to par har nå unger på beitemarka vest for veien, Heggheim.
- 24.5 2 varslende Kvitamyre (AO).

- 26.6 Et av parene på Heggheim lyktes med å få 3 unger på vingene. De flygedyktige ungene ble i dag vist vei ned til en nylig brakka eng/åker ved Hilleslandsvatnet, hvor de fant godt med mat i form av larver og makk nå når regnet øste ned.

Vipemor varmer to små unger på beitemarka på Heggheim 7.5.

Samme sted en måned seinere: flygedyktig unge. Beitemarkene synes å ha blitt vipenes beste hekkehabitater, uten drepende maskiner – og kort gress.

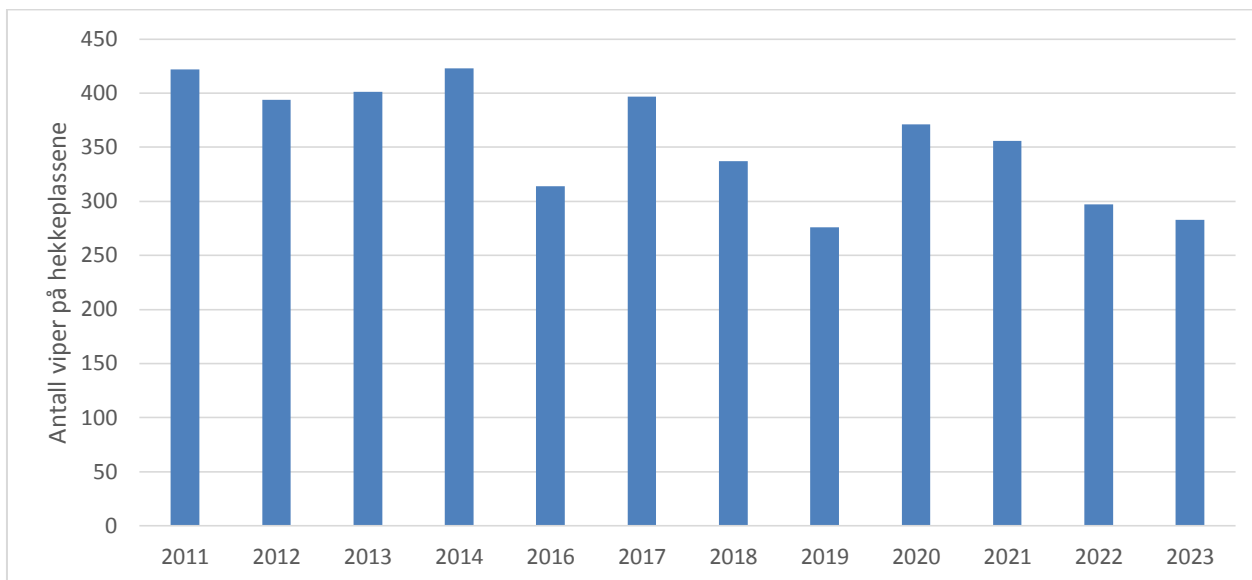
En av et kull på tre vipeunger som vokste opp på beitemarka på Heggheim i vår. Vipeforeldrene visste om en super matstasjon – en brakka åker ved Hilleslandsvatnet. Hit fløy alle fem 26.6.

Bestandstall 2011-23

Sted/år	-23	-22	-21	-20	-19	-18	-17	-16	-14	-13	-12	-11
Skjærgården	6	6	4	0	6	-	-	-	-	-	-	-
Osnes *		10	10	8	4	6	4	6	12	10	10	2
Hauskje-Håland	20	14	8	8	6	8	10	6	14	20	18	20
Skjølingstad-Sæbø	0	0	6	6	4	3	2	2	-	-	-	-
Grøningå-Prestagården	14	20	20	8	8	12	19	22	20	22	11	20
Stangemyrane nord	2	2	6	4	10	4	8	6	22	10	7	28
Stangemyrane S -Øvre Hauge	16	18	24	40	20	40	16	18	12	12	6	10
Øvrabø-Nedre Hauge	14	2	12	10	12	18	39	14	34	27	20	18
Gunnarshaug	8	34	34	26	6	20	16	12	12	12	14	24
Bøvatnet -Bø-Nordbø	4	4	4	3	6	6	5	8	6	11	16	10
Lande-Utvik(Rehaugane)	8	24	20	32	26	39	35	24	50	24	38	16
Sletthei-Helganes	12	0	8	2	7	7	0	0	12	20	20	20
Sørbø, Velde	14	9	9	6	6	2	4	7	12	6	2	6
Våge	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-	-
Kolstø	0	0	0	0	0	0	0	0	9	2	8	10
Meland	8	8	10	16	8	4	4	6	6	6	8	10
Håvik (Myrvang)	18	13	24	27	17	22	19	19	34	18	20	20
Vorrå/Rabben/Nautavatnet	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	6
Nordstokke	0	0	0	0	0	2	4	6	6	4	3	2
Sund nær Ytraland	0	0	0	0	0	0	0	0	14	12	16	12
Sund ved Rossavatnet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	0
Veavarden-Sletten-Mannes	0	0	0	0	0	3	11	6	0	3	2	6
Heivatnet	4	2	3	5	4	2	4	4	3	3	10	4
Heirstad-Veamyrå	0	0	0	0	0	0	4	2	6	4	6	6
Tjøsvoll -Killingtjørn-Åkra Ø	0	2	0	3	0	2	2	6	5	5	0	0
Ådland øst-Mehaug	2	5	0	2	2	2	0	0	0	0	10	10
Ådland skole S- Øvre Liknes	4	9	8	20	6	5	11	6	4	8	16	20
Nedre Liknes-Stava-Storsand	40	25	31	40	30	36	38	16	10	14	18	33
Ferkingstad-Lurane	25	24	18	14	16	11	10	26	6	12	18	6
Hoptjern	8	10	14	14	20	14	16	11	10	11	16	6
Nes/Nessjøen	8	18	13	10	8	19	18	12	11	12	4	10
Sjølang's Taravika nord	0	4	8	4	2	2	6	2	4	5	12	10
Søre Langåker- Taravikmarka	6	6	6	8	6	9	10	6	2	6	4	8
Stol øst for riksveien	0	0	0	0	0	4	4	0	0	4	6	2
Hemnes-Kvilhaugsvik	10	4	31	27	20	32	26	23	32	30	32	32
Sandhåland-Haga	0	0	0	0	0	0	3	3	2	6	6	12
Mjøllhus-Sandve	0	6	6	6	4	2	6	2	4	8	6	4
Hålandsdalen (Høynes)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	-
Nedre Risdal/Sørhåland	2	0	0	0	0	0	7	4	6	3	4	-
Vik-Hillesland m/Kvitamyrr	2	6	10	16	4	7	4	6	5	7	6	10
Heggheim-Daleheia	14	8	5	4	6	2	4	2	2	0	3	2
Norheim	10	2	2	0	2	0	0	0	6	10	12	4
Spanne	0	0	0	0	-	8	14	21	10	10	3	-
Røyksund	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2	-	-
Sum	283	297	356	369	278	337	397	314	419	401	394	422

Tabellforklaring og kommentarer: Tallene angir antall viper på det meste på hekkeplass i sentral hekketid. Røde tall for tidligere hekkeplasser som har gått ut. En strek: Lokaliteten ble ikke opptalt dette året. Tall for 2015 mangler. * Osnes: Fra 2023 inngår tallene fra Osnes i området Hauskje-Håland.

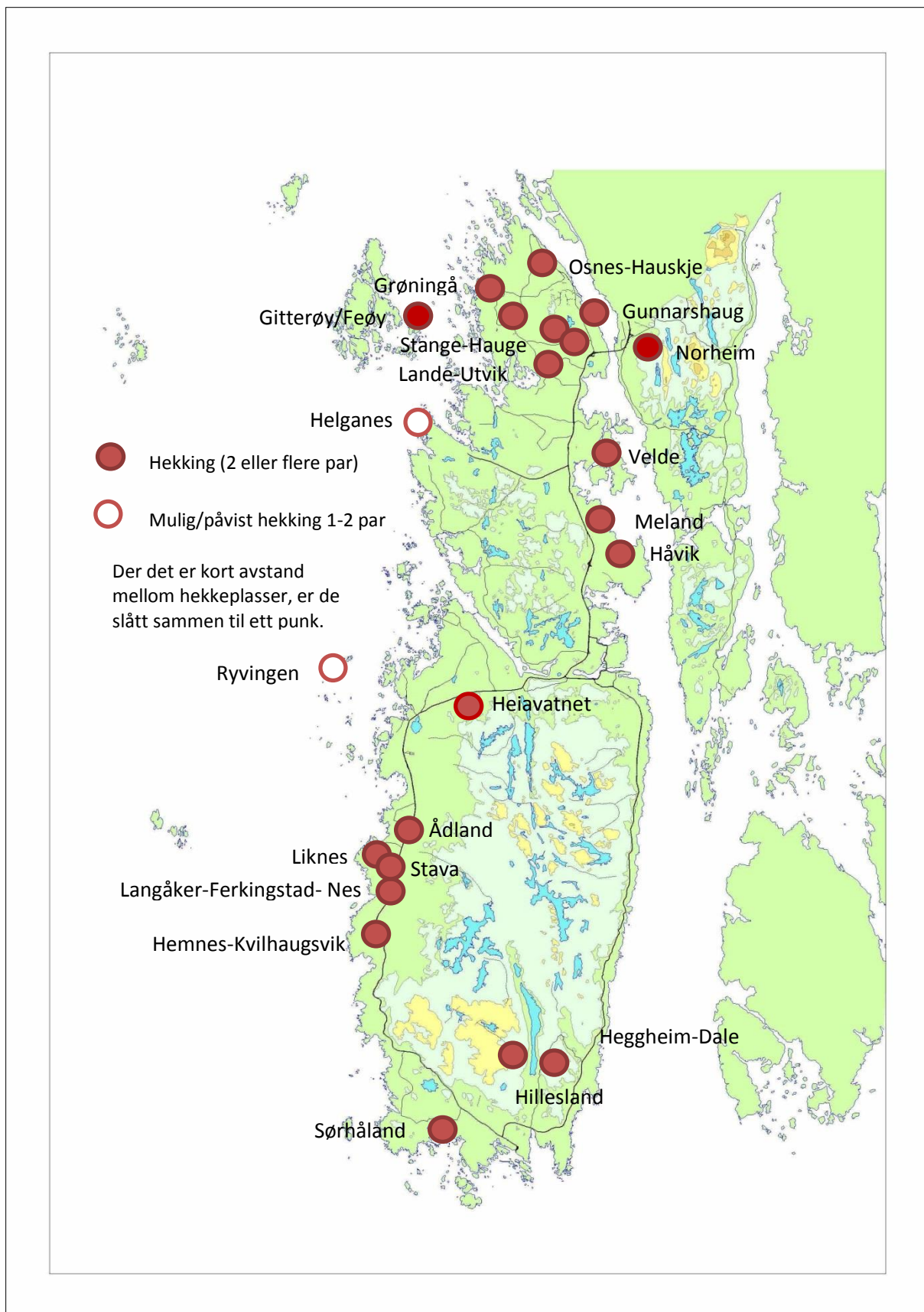

Tallene er hentet fra tabellen foran og viser totalt antall vipere opptalt på hekkeplassene i sentral hekketid. Merk at tall for 2015 mangler pga. mannskapsmangel dette året. Søylene for 2011 burde vært noe høyere, siden alle hekkeplassene ved oppstart ikke var oppdaget ennå. Den generelle trenden er at Karmøys vipebestand er svekket i forhold til de første årene av prosjektet, men er ikke umiddelbart på vei utfor stupet.

Flere ungvipere var på vingene og jaktet mat like sør for tunnelen på Håvik 24.6. Beiteområder som på Myrvang, Håvik, er en av vipes viktigste naturtyper i Karmøy for å lykkes med hekkingen.

Kart over hekkeplassene i 2023

Etter hekketida

De største flokkene som ble registrert med antatt lokale vipper fra tida etter hekking var følgende: flokk 35 ved Taravika 14.7 (AO), flokk på 56 samme sted 29.7, flokk 31 på Ferkingstad 6.8 og 55 på Kvilhaug 13.8 (AO).

På Nord-Karmøy ble det ikke sett tilsvarende store flokker, kun følgende: 8 Håvik 7.7 (alle ungfugler), og 7 på Osnes samme dato. Flokk på 8 ved Fiskåvatnet 28.-29.7 (AO). Siste flokken (av antatt lokale vipper) ble 13 rastende på Sæbø, Torvastad 24.8 (SST).

Tallene for Karmøy for ettersommeren 2023 ble totalt er større enn for året før. Det ble ikke registrert vipper noe sted etter 25.8 og fram til rapportdato 12.9. Vipa er utrolig nok så godt som fraværende på høsttrekk i Karmøy.

Merking og gjenfunn

Merking

Det ble ikke gjort forsøk på merking i 2023.

Gjenfunn og kontroller

JC91 vipe hann kontrollert på fjorårs potetåker på Stava øst for Storsand 4.3.23, merket som unge på Ådland 17.6.19 og kontrollert nær Storsand hvert år etterpå – i hekketida. Funnet dødt på hekkeplass på Lurane, Ferkingstad 10.5.

JC83 kontrollert på åker (hekkeplass?) på Stava 23.4.23. Merket som unge samme sted 17.6.19 og kontrollert her i april og mai 2022. Overvintret i Nederland i januar 21.

JN08 kontrollert på Lurane, Ferkingstad 26.4.23. Merket som unge på Nordstokke 31.5.17. Kontrollert på Ferkingstad også i 2022 (8.5.)

JN55 kontrollert som hann, Lurane 30.5.23. Merket samme sted som unge 18.6.20.

Høyere fellingspremie

I Stavanger kommune ble det våren 2023 innført Norges høyeste skuddpremie på mink på 500 kr per dyr. Dette særlig med tanke på å få ned bestanden i Rennesøy og Finnøy.

Karmøy skiller seg ikke ut fra de mange kommunene i landet som har fellingspremie på rev og mink med 200 kr per dyr. Hvis vi vil holde minkbestanden i sjakk, slik at vadefuglene, ternene og sjøfuglene i skjærgården og i sjønære landområder skal ha ei framtid, må premien opp dersom tilstrekkelig mange skal bry seg om å jakte. Kan vi klare 500 kroner også i Karmøy?

Få eller ingen er heller ikke interessert i å jakte rev for beløpet som har stått uforandret i årevis.

Det er kun bønder som blir plaget av tap av lam eller jegere på hjorte- og rådyrjakt som feller en rev i ny og ne på tilfeldig basis eller fordi de vet det vil spare fugleliv både utmark og på innmark.

Skal vi ha noen som helt mulighet til å berge bakkehekkende vadefugler, er det å skåne fuglene for firbeinte predatorer er nøkkelfaktor.

Ung vipe, Ferkingstad 8.8. Den har overlevd oppveksten i et egentlig livsfarlig oppvekstmiljø med katter, smårovilt, traktorer med diverse redskaper, beitedyr og variable vær- og næringsforhold.

Storspove og rødstilk

Storspove

Vern vipa ble tidlig på våren enige om å vektlegge observasjoner av storspove og rødstilk som har færre hekkepar i Karmøy enn vipa. Vi kom godt i gang, men kartleggingen er langt fra fullført. Av storspove ble det registrert 22 områder med storspover som viste tydelige tegn til hekking gjennom sang/spill over tid, varsling eller funn av reir/unger. I de fleste av disse områdene ble det registret mer enn ett par, ofte 2-3 par. Kjerneområdene i Karmøy er Håland-Hauskje, Lande-Utvik, Håvik-Meland, Åkramarka og Liknes-Stava-Ferkingstad. I likhet med vipa har storspoven mistet mange hekkeplasser i løpet av de siste ti årene. Årvis hekking f.eks på Bygnes og Nordstokke samt fastlandet med unntak av Norheim, har opphørt. Flere tidligere hekkepar på strekningen Syre-Sandhåland er nå borte eller på kanten til å forsvinne. Det er derfor avgjørende å finne hvor storspoven fortsatt får fram unger og hva som kan gjøres for at bestanden skal klare seg i årene som kommer.

Vi estimerer hekkebestanden av storspove i Karmøy per 2023 til rundt 40 par.

Rødstilk

Rødstilken klarer å hekke i flere ulike habitater enn de aller fleste vadefuglene våre, og er dermed i alle fall lokalt, ikke så utsatt for rask nedgang i bestanden. Det er i hovedsak tre naturtyper den er å finne i: 1. Lynghei og myrene knyttet til heia. 2: Innmark med beitebruk eller også fulldyrka eng – i blant sammen med viper. 3: På holmer i skjærgården, fortrinnsvis i ternekolonier. De to første naturtypene står vel for omtrent like mange hekkepar, mens hekking i skjærgården neppe overgår 10 par, men strekker seg helt vest til ubeskytta holmer som Ryvingen.

Hvor rødstilken har tapt mest utbredelse de senere årene, sammenfaller med hvor arter som vipe og storspove har gått tilbake eller utgått helt. Det gjelder fastlands-Karmøy, østsida av øya, særlig i området Dale-Skitnadal-Falnes og sørvestsida fra Syre til Sandhåland og Åkramarka fra Killingtjørn mot Ådland. Det har også skjedd et markert tap i antall hekkende par i området Sund-Ytraland-Kvalavåg. Også tidligere rike rødstilkbiotoper på Torvastad har blitt tømte, slik som Hauge og Stangemyrane Kjerneområder i lynghei/torvmyr har den så langt vi har kartlagt utbredelsen per 2023 på følgende steder: Heiavatnet, Herbergstemmen, Sandvestemmen, Kvitamyrr (Vik/Hillesland) og Melstokkestemmen-gruveområdet, Beinedalen og Ørnareirsvatnet. I kulturmarka (eng og beite) finner vi flest hekkende på strekningen Hebnes-Kvilhaug og videre nordover til Ferkingstad-Stava-Liknes. På Nord-Karmøy er rødstilken fortsatt til stede som vanlig hekkefugl på Håvik-Meland, Sæbø på Velde og på Hauskje-Håland.

Vi estimerer hekkebestanden i Karmøy så langt til rundt 90 par.

